Opetus- ja kulttuuriministeriö 9.10.2024
Eduskunta

Valtionvarainvaliokunta
Sivistys- ja tiedejaosto

Asiantuntijalausunto; jaoston kokous 11.10.2024

Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2024 kolmanneksi lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys vuoden 2024 kolmanneksi lisätalousarvioksi sisältää opetus- ja kulttuuriministeriön toimialalle varsinaisia lisäyksiä ja vähennyksiä sekä uudelleenbudjetointeja ja kehyksiin sisältyvien varausten sisällyttämistä talousarvioon.

Sivistyshallinto 2030 uudistuksen toteuttamiseen ehdotetaan 2 milj. euroa. Rahoitus on tarkoitus käyttää uudistuksen toteuttamisesta aiheutuviin kertaluonteisiin investointi- ja muutoskustannuksiin. Virastojen perustoimintamenojen sopeuttamisen vuoksi lisämäärärahat tulee kattaa ministeriön budjetista.

Uudistushankkeella edistetään sivistyshallinnon toimintaa yhtenä kokonaisuutena palvelukyvyn ja tuottavuuden parantamiseksi. Toimilla selkeytetään sivistyshallinnon rakenteita ja vahvistetaan palveluiden, toiminnan ja ohjausjärjestelmän laatua. Hankkeen toimeenpano edellyttää yhteistä sitoutumista ja vahvaa muutosjohtamista. Uudistushankkeella tuetaan osaltaan hallitusohjelman mukaisten valtionhallinnon tuottavuustavoitteiden saavuttamista. Uudistamishankkeen valmistelutyö toteutetaan siten, että uusi virastorakenne voi aloittaa toimintansa vuoden 2026 alusta lukien. Hankkeen yhteydessä Sivistyshallinnon tehtävät kootaan viiteen virastokokonaisuuteen.

Opintotuen muutoksenhakulautakunnan toimintamenojen lisäys perustuu valitusruuhkan purkamisesta aiheutuvasta määräaikaisesta henkilöstömenojen kasvusta. Lautakunnan käsittelyaikatavoite on ylittynyt.

Lisätalousarvioon sisältyy useille momenteille uudelleenbudjetointeja ja siirtoja pääluokan sisällä. Jatkuvan oppimisen kokonaisuudessa peruutetaan 20,36 milj. euroa, josta siirretään 4 milj. euroa toimintamenomomentille. Peruutettavasta määrärahasta 16,3 milj. euroa uudelleenbudjetoidaan jatkuvan oppimisen digitalisaatio-ohjelman (RRF pilari 3) mukaisten menojen ja avustusten maksamiseen osana elpymis- ja palautumissuunnitelmaa hankekauden jatkamisen vuoksi.

Valtion yleissivistävän koulutuksen oppilaitosten määrärahaan esitetään 0,4 milj. euron lisäystä siirtona perusopetuksen, varhaiskasvatuksen ja vapaan sivistystyön yhteisten menojen momentilta. Määräraha on tarkoitus osoittaa valtion kielikoulujen ja koulukotien toiminnan turvaamiseen.

Lukiokoulutuksen innovatiivisiin oppimisympäristöihin, digitaalisiin koulutuspalveluihin sekä mm. tieto- ja viestintätekniikan opetuskäytön edistämiseen tarkoitetusta määrärahasta esitetään siirrettä-

väksi 0,995 milj. euroa arviomäärärahamomentilta siirtomäärärahamomentille määrärahan pidempikestoisen käytön mahdollistamiseksi. Tarkoitukseen ei ole enää osoitettu määrärahaa vuoden 2025 talousarvioesityksessä.

Valtion takaajana maksettavaksi tulevien lainojen ja korkoavustusten määrän kasvun vuoksi esitetään 31,5 milj. euron lisäystä momentille 29.70.52. Menolisäys johtuu lainamäärien kasvusta ja korkotason noususta.

Suomen Akatemian tutkimusmäärärahoihin esitetään 6 milj. euron lisäystä, joka aiheutuu RRF maksatusten ajoituksen muutoksesta. Rahoituksen kokonaistarve ei lisäyksen johdosta kasva.

Kulttuurin ja taiteen virastoista Suomenlinnan hoitokunnan kiinteistöveron 1,567 milj. euron palautus perustuu aiheettomasti perityn kiinteistöveron palautuksesta Suomenlinnan hoitokunnalle. Palautus sisältyi aikaisemmin yleiselle tulomomentille. Museoviraston toimintamenomomentille lisätty 0,8 milj. euroa aiheutuu Kansallismuseon uudisosan ohjelmistotuotannon käynnistämisestä ja toteuttamisesta.

Kulttuurin ja taiteen muihin määrärahoihin liittyen täydennetään momentin 29.80.50 perusteluita siten, että Paimion parantolan kiinteistön käyttö- ja ylläpitokustannusten kattamiseen osoitettua määrärahaa saa käyttää Paimion parantolan toiminnasta ja kehittämisestä aiheutuviin kustannuksiin. Perustelujen täydentäminen mahdollistaa määrärahan käyttämisen kiinteistön käyttö- ja ylläpitokustannusten lisäksi Paimion parantola -säätiölle ja -yhtiölle kohteen kehittämisestä aiheutuviin kustannuksiin.

Momentille 29.80.89 esitetään 58 miljoonaa euron määrärahaa Suomen arkkitehtuuri- ja designmuseosäätiön pääomittamiseen. Määräraha on jäljellä oleva osuus valtion yhteensä 60 milj. euron rahoitusosuudesta säätiön pääomittamisessa. Määrärahan ensimmäinen osa 2 milj. euroa sisältyy vuoden 2023 talousarvioon, mutta pääomaa ei ole vielä maksettu. Samalla peruutetaan vuoden 2023 talousarviossa Suomen arkkitehtuuri- ja designmuseon pääomittamiseen annettu suostumus ja siinä määritelty pääoman maksatuksen jaksotus ja ehdot. Uudella päätöksellä pääoman maksatus jaksotetaan aiempaa etupainotteisemmaksi ja maksatuksen ehdot tarkistetaan vastaamaan muuttunutta aikataulua. Momentin päätösosaan on kirjattu pääomittamiselle asetetut ehdot. Pääoma on tarkoitus maksaa vuosina 2024 ja 2025, säätiö saa käyttää toimintaansa ja museoyhtiön tukemiseen pääoman tuottoa. Lisäksi esitetään, että rakennushankkeen kehittämisestä vastaavan Kiinteistö Oy ADM:n pääomitukseen tarkoitetusta määrärahasta uudelleen budjetoidaan 1 660 000 euroa johtuen hankkeen suunnitteluaikataulun viivästymisen vuoksi.